

УДК 364-43:378.147] (477.63) ДНУ
DOI: 10.24144/2524-0609.2025.56.217-222

Солнишкіна Аліна Анатоліївна

кандидатка соціологічних наук

доцентка кафедри соціальної роботи та управління соціальними процесами
факультет медичних технологій діагностики та реабілітації

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

м. Дніпро, Україна

solnyshkinaalina@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-5369-6350>

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ (ПРАКТИЧНІ КЕЙСИ КАФЕДРИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМИ ПРОЦЕСАМИ ДНІПРОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА)

Анотація. Практична підготовка професійних та кваліфікованих фахівців в галузі соціальної сфери є запорукою повного відновлення громад та однією із умов надання якісних соціальних послуг для людей, які постраждали від наслідків повномасштабного вторгнення. Метою статті є аналіз практичних інструментів професійного розвитку майбутніх фахівців соціальної сфери. Автор використовує особистісно-орієнтовані, ситуаційні, психоедукаційні методи для професійного розвитку майбутніх соціальних працівників для вдосконалення їх компетенцій та практичних навичок. Описові та аналітичні методи мають пріоритет у вивченні структурних елементів теоретико-аналітичної схеми розвитку професійних компетенцій майбутніх фахівців соціальної сфери. Робота досліджує теоретичні підходи, які обґрунтовують необхідність поєднання теорії та практики у підготовці майбутніх соціальних працівників. Висвітлено практичні кейси навчання студентів кафедри соціальної роботи та управління соціальними процесами Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара на основі Теоретико-аналітичної схеми професійного розвитку майбутніх фахівців соціальної сфери. Подано приклади ознайомчих візитів, лекцій, тренінгів та успішні соціальні практики взаємодії з міжнародними гуманітарними організаціями, неурядовими організаціями та благодійними фондами, державними установами. Розкрито ефективні технології розвитку професійних навичок соціальних працівників.

Ключові слова: соціальна робота, професіоналізм, компетентність, практика, освіта.

Вступ. Професійний розвиток фахівців соціальної сфери та розвиток їх професійних компетенцій є необхідною умовою фахового надання соціальних послуг в українському суспільстві в умовах повномасштабного вторгнення. У науковців і практиків є гостра потреба в наданні якісних та ефективних інструментів та методів в галузі соціальної роботи із різними категоріями клієнтів.

Практична підготовка студентів спеціальності «Соціальна робота» вимагає об'єднання зусиль науковців, представників громадських організацій, благодійних організацій, державних центрів, які надають соціальні послуги.

Соціальна сфера Дніпропетровською областю під час повномасштабного вторгнення зіштовхнулася із необхідністю підготовки кваліфікованих фахівців по роботі із внутрішньо переміщеними особами, родинами учасників бойових дій, постраждалими від наслідків війни.

Професійний розвиток фахівців соціальної сфери – це надання практичних навичок та дієвих соціальних технологій, які відповідають цінностям соціальної роботи та сприяють подоланню складних життєвих ситуацій. Необхідність застосування на практиці дієвих методів та технологій соціальної роботи та гостра потреба в практичних знаннях у сфері протидії насильству, психосоціальній допомозі родинам, які постраждали від наслідків повномасштабного вторгнення, соціального супроводу вразливих категорій населення.

Розвиток соціальних послуг потребує підготовки висококласних спеціалістів, які мають практичні знання в оцінюванні потреб, веденні документів, застосування на практиці технологій та проведення заходів із профілактики, реабілітації, адаптації осіб та родин, які опинилися в складних життєвих ситуа-

ціях. Актуальною проблемою, яка потребує вирішення, є потреба систематизації, аналізу та організації навчання майбутніх фахівців соціальної сфери.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Британський дослідник Дж. Лішман у своїй фундаментальній науковій праці «Комунікація в соціальній роботі» в главі «Персональне зростання та професійний розвиток» виділяє наступні передумови розвитку професійних компетенцій: розуміння соціальної роботи як етичної, моральної сфери, впровадження соціально-активних методів підтримки населення, партнерство, наснаження, холістичний підхід до професійного розвитку, комунікації для розвитку соціальних послуг в громаді, дотримання прав людини, повага до честі та гідності. Професійні знання в галузі методів соціальної роботи та нормативно-правових актів сприятимуть розвитку кар'єри соціального працівника. Дослідниця, аналізуючи теоретичні підходи М.Ераута, І.Шоу, М.Хенкеля, Т.Джеффа зазначає про актуальність застосування на практиці провідних принципів та цінностей соціальної роботи. Також дослідниця зазначає необхідність супервізії під час здійснення активних соціальних перетворень в громадах, адже недостатня емоційна підтримка може призвести до вигорання. Самопідкування про себе та резильєнтність виділяються в якості провідних компонентів професійного зростання та розвитку професійних компетенцій. Науковиця аналізує ґрунтовні праці Кемшелла та Прітчарда зазначає, що стресостійкість, вміння адаптуватися до умов невизначеності, обізнаність про соціальні процеси та соціальну політику в суспільстві, є запорукою професійного розвитку спеціалістів в сфері соціальної роботи. Дослідниця вважає, що технології професійного розвитку та систематичне самовдосконалення фахівців соціальної роботи матимуть такі позитивні

наслідки, як: соціальна інклюзія маргіналізованих груп населення в громадах, соціальна інтеграція вразливих категорій клієнтів, розвиток міждисциплінарних практик взаємодії суб'єктів соціальної роботи та соціальної політики [1, с.14-16].

Словацькі вчені З.Будайова, М.Свобода, М.Коша, К.Тудосе, І.Молчанова відмічають необхідність систематичної освіти протягом всього життя для професійного зростання соціальних працівників. Головним методом практичної підготовки дослідники вважають тренінги розвитку професійних навичок. Соціальні працівники вивчають отримують широкий спектр теоретичних та практичних знань в галузі педагогіки, права, філософії. Професійне зростання та розвиток фахових компетенцій здійснюється за сприяння професійних асоціацій, громадських організацій, які надають соціальні послуги. Завдяки індивідуальній та груповій роботі вдосконалюються практичні навички, професійні тренінги сприяють особистісному розвитку фахівців соціальної сфери. Головними навичками професійного зростання соціальних працівників протягом всього життя вчені виділяють: здатність зростати в професійному контексті; бажання робити персональний внесок у розвиток соціальної організації; професійний саморозвиток; навички розвивати професійну комунікацію [2, с.361-363].

Британські науковці М.Грегори, Л.Кук, Т.Батт та Дж.Шекспір вважають професійне спілкування із практиками соціальної сфери провідним методом фахової підготовки студентів спеціальності «Соціальна робота». Особисто орієнтований підхід щодо професійного розвитку активно використовується в практиці підготовки англійських соціальних працівників. Для цього використовується метод фасилітованого навчання, яке сприяє розвитку відповідальності студентів за результати навчання та його ефективність. Створення інклюзивного, проблемно-орієнтованого навчання є головною метою науковців в сфері практичної підготовки фахівців соціальної сфери. Важлива роль приділяється роботі з емоціями, самопідключуванню та створення сталих партнерств та соціально корисному командуванню в студентському середовищі [3, с.3-4].

Наукові праці українських О.Столярик та Т.Семигіної присвячені розвитку клієнтоцентричних компетентностей у майбутніх соціальних працівників у процесі практичної підготовки. Компетентність самопідключування, на думку науковиць, є важливим компонентом професійного розвитку та професійної соціалізації майбутніх фахівців соціальної сфери [4, с.11].

Необхідність систематичної практичної підготовки кваліфікованих фахівців соціальної сфери, вдосконалення методів професійного розвитку обумовлюють актуальність та практичну значущість даної наукової публікації.

Невирішеними раніше проблемами в розвитку ефективних стратегій та дієвих практик професійного розвитку майбутніх соціальних працівників виявилися: необхідність акумуляції та фундаментального аналізу дієвих міждисциплінарних соціальних практик та подолання розривів між теоретичною та практичною підготовкою фахівців соціальної сфери.

Розвиток спеціалізації та впровадження соціальних послуг потребують постійного вдосконалення практичних навичок та професійних компетенцій. Актуальність застосування на практиці технологій психосоціальної підтримки в умовах повномасштабного вторгнення обумовили необхідність впровадження методів, проєктів та ініціатив, запропонова-

них в даній науковій публікації.

Мета статті: аналіз структурних компонентів теоретико-аналітичної схеми професійного розвитку майбутніх фахівців соціальної сфери – студентів кафедр соціальної роботи та управління соціальними процесами факультету медичних технологій діагностики та реабілітації Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Методи дослідження. Використано опис та аналіз психоедукаційних методів, а саме: інформаційно-психологічних ресурсних зустрічей із професіоналами-практиками, лекцій, груп психологічного ресурсування, які були імплементовані з метою розвитку професійних компетенцій студентів спеціальності «Соціальна робота». Тренінги, «Жива бібліотека», симуляційні ігри як методи соціальної профілактики, використовуються при практичному опануванні технологій соціальної роботи у сфері корекції девіантної поведінки, при дослідженні ефективних технологій вирішення конфліктів в кризових громадах, при роботі із попередженням емоційного вигорання. Фасилітаційні методи активно впроваджуються в професійну підготовку соціальних працівників для опанування навичок консультування та прийомів трансформації конфліктів. Розв'язання практичних ситуацій (кейсів) в галузі соціальної роботи з вразливими категоріями населення є одним із найактуальніших методів професійного розвитку та навчання. Майстер-класи з розвитку професійної майстерності в галузі соціальної роботи з особами, які постраждали від війни аналізуються в контексті вивчення технологій підтримки ментального здоров'я.

Виклад основного матеріалу. Теоретичні підходи дали змогу авторці статті розробити Модель професійного розвитку фахівців соціальної сфери та наприкінці 2024 року почати впроваджувати її в практичну діяльність.

Освітні ініціативи активно продовжуються у 2025 році із залученням стейкхолдерів, партнерських організацій, які активно пропонують зайнятість та участь у соціальних проєктах, проходження практики для студентів спеціальності «Соціальна робота». Запропоновані практичні кейси професійного розвитку майбутніх фахівців соціальної сфери створені в рамках діяльнісного підходу та проблемно-орієнтованого навчання із врахуванням специфіки освітнього процесу в умовах повномасштабного вторгнення.

Для організації практичної підготовки студентів кафедри соціальної роботи та управління соціальними процесами факультету медичних технологій діагностики та реабілітації Дніпровського університету імені Олеся Гончара були організовані ознайомчі візити, лекції, тренінги та майстер-класи (зима 2024 – весна 2025). Дана ініціатива продовжується і далі.

Теоретико-аналітична схема професійного розвитку фахівців соціальної сфери містить складові частини аксіологічного та діяльнісного підходів. Таблиця 1 репрезентує практичні блоки теоретико-аналітичної схеми, навички, цінності та методи практичної підготовки.

Впровадження структурних компонентів – практичних блоків Теоретико-аналітичної схеми в практичну підготовку студентів першого та третього курсів мають позитивні результати в 2024/2025 навчальному році, а саме: розвиток комунікаційних навичок, надано практичні інструменти соціального консультування та навчання методам соціальної роботи із вразливими категоріями населення в умовах повномасштабного вторгнення.

Практичний блок «Соціальна робота з особами, які постраждали від гендерно зумовленого на-

Таблиця 1.

Теоретико-аналітична схема професійного розвитку майбутніх фахівців соціальної сфери

№	Назва практичного блоку	Професійні цінності	Професійні навички та знання, які розвиваються під час практичної підготовки	Методи роботи
1	соціальна робота з особами, які постраждали від гендерно зумовленого насильства та сексуального насильства, яке пов'язано із конфліктом	– повага до конфіденційності клієнтів; – повага до честі та гідності	– ведення випадку; – основи консультування; – ведення документів	– зустріч у форматі «Знайомство із мультидисциплінарною командою»; – менторство
2	безпечні простори та організації, які працюють в сфері збереження ментального здоров'я	– повага до різноманіття; – емпатія; – наснаження	– соціальна робота з дітьми; – розвиток креативності; – навички профілактики емоційного вигорання та піклування про себе	– презентації; – арт-терапія; – тренінги
3.	соціальна робота в сфері ресоціалізації, профілактики девіантної та делінквентної поведінки та соціальної адаптації	насамперед-людина, її права, цінності	консультування клієнтів в складних життєвих обставинах	– зустрічі в форматі «Один день із життя благодійного фонду»; – «Жива бібліотека» із фахівцями соціальної сфери; – ознайомчі екскурсії
4	трансформація конфліктів та розвиток діалогу в громадах	прагнення до змін та професійного розвитку	– фасилітація діалогів в кризових громадах; – методи трансформації конфліктів	тренінги з елементами фасилітаційної сесії

сильства та сексуального насильства, яке пов'язано із конфліктом» має на меті ознайомлення студентів із технологіями консультування та методами соціальної роботи, які спрямовані на подолання складних життєвих обставин.

Візит до громадської організації «МАРТИН-клуб» сприяв розширенню професійних компетенцій. Зустріч із мультидисциплінарною командою – мобільною бригадою психосоціальної допомоги допомогло студентам ознайомитися зі специфікою соціальної роботи, яка спрямована на допомогу особам, які постраждали від насильства, незалежно від статі, віку, національності.

Кейс-менеджери громадської організації «Центр допомоги врятованим» ознайомили студентів із методами консультування та порядку роботи з особами, які постраждали від сексуального насильства, яке пов'язано із конфліктом.

Працівники організації надали інформацію щодо документації соціальних працівників, які працюють із випадками гендерно зумовленого насильства, а саме: форма первинного оцінювання випадку домашнього або гендерно зумовленого насильства, план заходів щодо безпеки постраждалої особи від домашнього та / або гендерно зумовленого насильства, план дій у веденні випадку гендерно зумовленого насильства, форма направлення сім'ї/особи до іншого суб'єкта для надання соціальних послуг, форма подальшого контролю/моніторингу по випадку гендерно зумовленого насильства, форма закриття випадку.

Історії із реальної професійної діяльності стали дієвим інструментом у практичній підготовці майбутніх фахівців соціальної роботи.

Екскурсія та зустріч із працівниками Кар'єрного та бізнес-хабу «ВОНА» мала на меті ознайомлення із методами адаптації та психосоціальної підтримки жінок, які постраждали від домашнього/гендерно зумовленого насильства. Дискусія про актуальні соціальні, психологічні проблеми домашнього насильства дала нові знання та комунікацію зі спеціалістами

-практиками, які працюють в напрямку подолання гендерно зумовленого насильства.

Кар'єрні радниці надали поради щодо складання ефективного резюме, мотиваційного листа, поділилися досвідом соціальної адаптації та психосоціальної підтримки жінок, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Кар'єрний та бізнес-хаб «ВОНА» сприяє розвитку професійних якостей та soft-skills. Історії успіху жінок, які постраждали від домашнього насильства, і після проходження програм організації знайшли роботу, відкрили бізнес, працюють віддалено або імплементували в життя свою ідею. Багато приділили увагу перспективам розвитку соціального підприємництва в умовах повномасштабного вторгнення. Ресурсні та мотиваційні зустрічі із представницями бізнесу, громадськими та культурними діячами сприяють розвитку комунікативних навичок та надихають на зміни.

Спеціалісти громадської організації використовують метод empowerment (наснаження) в роботі із жінками, які постраждали від насильства, проводять бізнес-тренінги для розвитку підприємницького потенціалу українських жінок в умовах повномасштабного вторгнення.

Відвідування шелтеру для жінок з дітьми, які постраждали від насильства Благодійного товариства «100 відсотків життя Дніпро» сприяв поглибленню знань про методи подолання складних життєвих обставин, правил перенаправлення до інших суб'єктів соціальної роботи.

Таким чином, ефективні методи роботи із соціальної профілактики, адаптації та реабілітації стали компонентами першого блоку практичного навчання.

Практичний блок «Безпечні простори та організації, які працюють в сфері збереження ментального здоров'я» в умовах повномасштабного вторгнення дозволив студентам першого курсу кафедри соціальної роботи та управління соціальними процесами дізнатися про взаємодію суб'єктів соціальної роботи та

отримати практичні навички та засвоїти технології соціальної роботи із вразливими категоріями населення під час повномасштабного вторгнення.

Практичне заняття в Клубі «Діти» від Громадської організації «Дівчата» надало студентам корисну інформацію про методи роботи із дітьми із родин, які опинилися в складних життєвих обставинах. Індивідуальна та групова робота та консультації із дітьми та батьками, творчі гуртки, тренінги із подолання стресу сприяють соціальній адаптації та соціалізації дітей із віддалених районів міста Дніпра. Студенти дізналися від спеціалістів центру про методи емоційної регуляції, прийоми та техніки консультування, практики психологічного ресурсування. Майбутні соціальні працівники взяли участь в занятті із казкотерапії.

Ознайомчий візит до Міжнародного комітету протятунку (The International Rescue Committee (IRC)) дав можливість ознайомитися із роботою безпечного простору для здійснення психосоціальної роботи із жінками, які постраждали від наслідків бойових дій, від насилля в родині, стали вимушено переміщеними особами.

Соціальна працівниця провела екскурсію по безпечному простору, ознайомила із методами соціальної роботи. Екстрена та кризова допомога, робота секцій за інтересами (арт-терапія, пілатес, йога, творчі майстер-класи були представлені як інструменти роботи із внутрішньо переміщеними особами.

Психологічний центр «ПроЖИТИ» дав можливість дізнатися про психоедукаційні та тренінгові проекти організації. Учасники та учасниці брали участь у занятті із відновлення ментального здоров'я із елементами арт-терапії. Даний блок дав змогу познайомитися із дієвими соціальними акторами в сфері психосоціальної допомоги в Дніпропетровській області.

Практичний блок «Соціальна робота в сфері ресоціалізації, профілактики девіантної та делінквентної поведінки та соціальної адаптації» надав можливість опанувати на практиці методи роботи із клієнтами, які знаходяться в конфлікті із законом.

Також даний блок мав на меті ознайомити студентів із методами соціальної роботи та протидії дискримінації та стигматизації ВІЛ-позитивних клієнтів.

У форматі «Живої бібліотеки» перед студентами виступали соціальні працівники організації, які пішли навчатися та працювати після подолання власних життєвих негараздів та складних життєвих обставин. Подібна соціальна практика дозволяє дослідити кар'єрні перспективи, мотивацію фахівців із ведення випадку, дізнатися про практичний досвід та повчитися майстерності спеціалістів-практиків.

Представники центру ювенальної пробації у Дніпропетровській області надали інформацію про методи реалізації пробаційних програм, про їх ефективність та складні моменти реалізації.

Головним елементом практичних зустрічей є практичні кейси із професійного життя спеціалістів. Соціальні проблеми засуджених, соціально-виховна робота та тематика тренінгів, консультативна робота, юридична, психологічна допомога та соціальні послуги для засуджених та осіб, які звільнені від відбування покарання з випробуванням, профілактика правопорушень – саме ці аспекти були висвітлені під час лекцій спеціалістів пробаційного сектору. Студентів ознайомили з особливостями проведення тренінгів та національним проектом «Пробація. Можливість для змін» (невигадані історії людей, які отримали шанс для виправлення). Глибинні інтерв'ю із засудженими, які отримали можливість змінити життя.

Працівники відділу ювенальної превенції управління превентивної діяльності ГУНП в Дніпропетровській області та Сектору дотримання прав людини торкнулися такої актуальної теми, як профілактика правопорушень серед неповнолітніх в умовах повномасштабного вторгнення.

Під час ознайомчої практики студенти дізналися про перспективи впровадження моделі «Барнхаус» в Україні, яка спрямована на соціально-психологічну допомогу та правовий захист дітей, які стали свідками насильства. Впровадження європейських практик роботи з дітьми, які постраждали від насилля є важливим компонентом соціального захисту дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Теми, які розглядалися на зустрічі: багатофункційне та міжсекторне партнерство між поліцією та соціальними службами та навчальними закладами, дотримання прав дитини, психологічна підтримка та методи роботи в рамках функціонування «Зеленої кімнати».

Повномасштабне вторгнення актуалізувало питання надання якісних соціальних послуг вразливим категоріям населення. Практичне заняття в офісі Благодійної організації «100 % життя Дніпро» надали інформацію та практичні навички у сфері адвокації сталості соціальних послуг, допомоги вагітним та породіллям з ВІЛ-позитивним статусом. Учасники та учасниці зустрічі ознайомилися із методами та технологіями психосоціальної підтримки, роботою пенітенціарного напрямку, особливостями роботи мобільних бригад для допомоги людям з ВІЛ/СНІДом та туберкульозом.

Історії успіху організації та формат «Живої бібліотеки» із соціальними працівниками та кейс-менеджерами благодійного фонду дали можливість дізнатися про методи супервізії, профілактики емоційного вигорання, техніки консультування «складних клієнтів».

Отже, головним результатом даного блоку підготовки фахівців соціальної сфери є надання теоретичних знань та закріплення практичних навичок у сфері соціальної реабілітації, адаптації та ресоціалізації вразливих категорій населення.

Практичний блок «Трансформація конфліктів та розвиток діалогу в громадах» студентам надаються знання з організації тренінгів, фасилітаційних сесій.

Управління конфліктами в часи війни та імплементація технологій миробудування вимагають широкого спектра знань та вмінь, а саме: методів вивчення соціальної поляризації українського суспільства в часи повномасштабного вторгнення, поняття фонових конфліктів у кризових спільнотах, форми втручання в конфлікт, аналіз контекстів для розбудови діалогу, практики нейтральної мови та методи застосування елементів фасилітації та медіації в повсякденній діяльності фахівця соціальної сфери.

Практичні заняття проводяться для студентів першого та третього курсу в рамках навчальних дисциплін «Соціологічні аспекти соціальної роботи», «Ознайомча практика» та «Методи соціальної роботи». Досвід планується екстраполувати в підготовку студентів другого курсу із вирішенням практичних кейсів.

Викладений матеріал дозволяє зробити наступні висновки. Позитивними аспектами професійного зростання та розвитку професійних компетенцій під час розвитку програм практичної підготовки є зростання соціальної згуртованості студентів, підвищення рівня знань в галузі проведення практичних занять та ведення випадків. Імплементовано в практичну діяльність основні структурні компоненти теоретико-

аналітичної схеми професійного розвитку майбутніх фахівців соціальної сфери, яка дає можливість розвиватися за такими напрямками, як соціально-психологічна допомога, профілактика девіантної поведінки та складних життєвих обставин, що спричинені війною. Узагальнений практичний досвід професійного розвитку кафедри соціальної роботи та управління соціальними процесами факультету медичних технологій діагностики та реабілітації Дніпровського університету імені Олеся Гончара сприяє розвитку партнерської мережі, яка складається із державних соціальних інституцій, міжнародних благодійних організацій, неурядових організацій.

Блок «Соціальна робота з особами, які постраждали від гендерно зумовленого насильства та сексуального насилля, яке пов'язано із конфліктом» дозволив вивчити головні соціальні проблеми, з якими зіштовхуються особи, які постраждали від насилля та проаналізувати головні соціальні послуги, що надаються постраждалим.

Практичний блок «Безпечні простори та організації, які працюють у сфері збереження ментального здоров'я» дав змогу і студентам, і викладачам ознайомитися із роботою організацій, які працюють із дітьми, які постраждали від війни, дізнатися про методи емоційної саморегуляції та психологічного

ресурсування.

Блок «Соціальна робота в сфері ресоціалізації, профілактики девіантної та делінквентної поведінки та соціальної адаптації» актуалізував необхідність протидії дискримінації та стигматизації. Студенти отримали знання із взаємодії із суб'єктами соціальної роботи під час соціального супроводу вразливих категорій населення, дізналися про роботу прихистків для осіб, постраждалих від насильства, методи соціальної профілактики та психокорекції.

Практичний компонент «Трансформація конфліктів та розвиток діалогу в громадах» дозволяє вивчити дієві інструменти та принципи миробудування та вирішення конфліктів у кризових громадах.

Отримані знання дозволяють реалізувати на практиці соціальні програми та проєкти в галузі психосоціальної підтримки, збереження ментального здоров'я, соціальної роботи із вразливими групами населення, протидії дискримінації маргіналізованих груп. Планується створювати спільні соціальні проєкти та ініціативи в галузі професійного розвитку майбутніх соціальних працівників.

Перспективи подальших досліджень: розширення можливостей розвитку навичок проєктних технологій у сфері надання соціальних послуг та розвитку соціальних ініціатив у прифронтових громадах.

Конфлікт інтересів. Автори підтверджують відсутність фінансових, особистих чи інших інтересів, що можуть розглядатися як потенційний конфлікт інтересів щодо публікації цієї статті.

Фінансування. Робота виконана за відсутності фінансової підтримки з боку будь-яких організацій.

Доступність даних. Це теоретичне дослідження не передбачає використання додаткових наборів даних.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту не використовувались при написанні цієї роботи.

Список використаної літератури

1. Lishman, Joyce. *Communication in social work*. Macmillan Education UK. 2009. 240 p.
2. Budayová Z., Svoboda M., Kóša M., Tudose C., Molchanova I. Lifelong learning and development for social workers. *Journal of Education Culture and Society*. 2022. No 2. P.359-368
3. Gregory M., Cook L., Butt T., Shakespeare, J. Practice education in social work: A scoping review of existing research. *Social Work Education*. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/02615479.2024.2448478?needAccess=true>
4. Столярик О., Семігіна Т. Інтеграція компетентності самопіклування в освітні програми підготовки соціальних працівників: шлях до професійної стійкості. *Педагогічна академія: наукові записки. Серія: Професійна освіта*. 2025. No 14. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/562/447>

References

1. Lishman, J. (2009). *Communication in social work*. Macmillan Education.
2. Budayová, Z., Svoboda, M., Kóša, M., Tudose, C., & Molchanova, I. (2022). Lifelong learning and development for social workers. *Journal of Education Culture and Society*, 2, 359-368.
3. Gregory, M., Cook, L., Butt, T., & Shakespeare, J. (2025). Practice education in social work: A scoping review of existing research. *Social Work Education*. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/02615479.2024.2448478?needAccess=true>
4. Stoliaryk, O., & Semyhina, T. (2025). Intehratsiia kompetentnosti samopikluvannia v osviti prohramy pidhotovky sotsialnykh pratsivnykiv: shliakh do profesiinoi stiikosti [Integration of Self-Care Competence into Social Work Educational Programs: A Path to Professional Resilience]. *Pedahohichna akademiia: naukovy zapysky. Seriia: Profesiina osvita* [Pedagogical Academy: scientific notes. Series Professional education.], 14, URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/562/447> [In Ukrainian]

Статус статті:

Отримано: 28.03.2025 Прийнято: 30.04.2025 Опубліковано: 05.05.2025

Solnyshkina Alina

Candidate of Sociological Sciences, Associate Professor
Department of Social Work and Management of Social Processes
Oles Honchar Dnipro National University, Dnipro, Ukraine

PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF FUTURE STUDENTS – SPECIALISTS IN THE SOCIAL SPHERE (PRACTICAL CASES OF THE DEPARTMENT OF SOCIAL WORK AND MANAGEMENT OF SOCIAL PROCESSES OF OLES HONCHAR DNIPRO NATIONAL UNIVERSITY)

Abstract. The practical training of professional and qualified specialists in the social sphere is the key to the post-war recovery and rebuilding of communities and one of the conditions for the provision of qualified social

services for people affected by the consequences of a full-scale invasion. The article aims to analyze practical tools for the professional development of future social workers. Methods applied: personality-oriented, situational, and psychoeducational methods for the professional development of future social workers to improve their competencies and practical skills. Descriptive and analytical methods have priority in the studying of the structural elements of the theoretical and analytical scheme for the development of professional competencies of future social workers. The publication described theoretical approaches that determine and stipulate the need to combine theory and practice in the training and educational process for future social workers. The author of the article highlights practical cases of practical work with students of the Department of Social Work and Management of Social Processes of Oles Honchar Dnipro National University based on the Theoretical – Analytical Scheme of Professional Development of future social workers. The article highlights practical cases of training for students of the Department of Social Work and Management of Social Processes of Oles Honchar Dnipro National University based on the Theoretical and Analytical Scheme of Professional Development of Future Social Work Specialists. Effective technologies for the development of professional skills of social workers are revealed and analyzed. As a result of the implementation of social and educational initiatives, students can study effective social technologies and methods of social work with victims of violence. Future specialists in the sphere of social work studied the work of non-governmental organizations that established safe spaces for people affected by the consequences of war.

Keywords: social work, professionalism, competence, practice, education.